ئایە سیاسەتی دروست کردنی حکوومەتی سەنترەڵ و بەهێز لە دوای کۆلۆنیالیزم و سەردەمی گلۆبلازەیشن سەردەگرێ ؟

جەلال بەرزنجی
کەنەدا

زۆر کەس، لەوانەی خەریکی شرۆڤەی سیاسین ، بە پشت بەستن بە سیاسەتی ، سەرۆکی ئەمەریکا ترمپ و سەرۆک وەزیرانی بەریتانیا تریزا و سەیر نەکردنی هەموو گۆشەکان و دەرئەنجامەکان، دەڵێن بەڵێ.
بەڵام، لە سەردەمی گلۆبلازیشن، کۆچی ڕۆژهەڵات، باشوور، ئەورپای ڕۆژهەڵات ، ئەمەریکای باشوور، گەورەبوونی شارەکان ، تێکەڵاو بوونی کلتوورەکا ن، کاڵ بوونەوەی کلتوری نەتەوەی باڵا دەست و بە هارمۆنی پێکەوە ژیانیانی پێشینە جیاوازاکان ، بەر بەستن، لە پێش ئەو جۆرە حکوومەتانە تاکو تا سەر بژین.

لە ئەنجامی ئەو سیاسەتەی ترمپ، بانگەشتە بە ئەمەریکای مەزن، کە مەبەستی(ئەمریکای سپی پێستاکانە) کۆمارییەکان، کە مافی مرۆڤ وفرەکلتوری لەبەر چاو دەگرن، کۆنگرێس (هاوس ئۆف ریپرێزێنتەتیفیان) دۆڕاند. ئەندامی کۆنگرێسی دیموکراتەکان (نانسی پلوسی) بووە سەرۆکی ئەو پؤستە گرنگە. سەرۆک وەزیرانی بەریتانیا تریزەش بە هاتنەوە دەرەوە لە یەکیەتی ئەوروپا و خەونی بە هێز کردن و پاراستینی بەریتانیا، کورسیەکی زۆری دۆڕاند .ئوسترالیاش لەو ماوەیە، ناسەقامگیرە، لە ماوایەکی کورتدا چەند جار سەرۆکوزیرانیان گۆڕاوە.
هەر چەندە عەراق ولاتێکی فرە کلتوریە، بەلام، لە میکانتزمی حکوومەتەکان، تا ئێستا ئەوە بەباشی لەبەر چاوناگیرێت و پیادە ناکرێت، هێشتا بۆنی ڕەگەزپەرستی دێت، بەڵام ڕەنگە کاردانەوەی زیاد لە پێویستی سەرۆک وەزیرانی پێشوی عەراق،عەبادی لە سەر ریفراندۆم، خەونی حکوومەتێکی مەرکەزی بەهێز، یەکێک بوون، لەو هۆکارانەی کەوا لە هەڵبژادنی ٢٠١٨ چەند کورسیەک لە دەست بدات و

نەبێتەوە سەرەک وەزیران.

لە لایەکی تر،لە ئەوروپاو ئەمەریکا، لەبەر بەکار نەهێنانی حەبی سک نەبوون ، کۆندۆم منداڵدان بەستن و ئەو پارە زۆرەی حکومەت مانگانە دەیداتە دایک و باوکی منداڵان ،بۆ نموونە لە کەنەدا ئەو خێزانەی دوو منداڵی لە خوار هەژدە ساڵانی هەبێت ١٠٠٠ دۆلار مانگانە وەر دەگرێت. بۆ هەر منداڵێکی تریش ٥٠٠ دۆلاری ترخەرج دەکرێت. ئەو هۆکارانە وایان کردووە، لەدایک بوونی منداڵێ نەێ بە ڕێژەیەکی بەر چاو لە ناو خێزانی ڕەوەندی موسلمان دەبینرێت. بە پێچەوانەی ئەو دیاردەیە، تاقەت نەمانی ڕۆژئاوایەکان بە منداڵەی زۆرو بە خێو کرنیان ، لەلایەکی تر گەشەکردنی حەزی هاوڕەگەزی، وای کردووە، پێشبینی دەکرێت، لە ئایندە ڕێژەی کۆچبەر و پەناهەندە لە ڕێژەی دانیشتوانی ئەسلی ئەو ولاتانە زیاتر بێت.بۆیە سەر گرتنی مەدیلی ئەو جۆرە حکوومەتانە زەحمەتە.